

2023

PJESMOM PROTIV RATA

<https://youtu.be/Ld6fAO4idaI?list=RDEMWNEiufOvkiOh9VPULAC>

Ladislav Bogнар

27.7.2023.

Mnogi misle da je neozbiljno u vrijeme ratnih strahota govoriti o pjesmama. Oni pucaju po nama, a mi umjesto da se branimo pjevamo. No bilo je i takvih situacija. U Bulajićevom filmu „Neretva“ partizanski ranjenici nalaze se pod teškom artiljerijskom vatrom i prostorija u kojoj se nalaze gori. Bolničarka u panici trči do zapovjednika i pita što da radi, a on kaže. „Pjesma! Dajte pjesmu“ i nisu bez razloga govorili partizani – Pjesma nas je održala. Ipak, ovdje mislimo na pjesmu kao značajan dio mirovnih aktivnosti. Antiratna pjesma je spoj poezije i glazbe i ona se na obraća samo racionalnoj ljudskoj sferi nego prvenstveno emocionalnoj što snažno djeluje na formiranje stavova.

U našim mirovnim aktivnostima koristili smo neke od poznatih antirratnih pjesama, koje su s obzirom na situaciju aktualne i danas. Na omladinskom kampu u Mađarskoj (u okviru projekta „Peace Bridge“) jedan od trenera iz Njemačke učio nas je te pjesme, a meni je poklonio i oveću notnu zbirku ovih pjesama koju je sam načinio. Pjesme su bile na jeziku na kojem su nastale (uglavnom engleskom) pa ih je trebalo prevesti. Naime u antirratnim pjesmama melodija je često vrlo skromna, a suština je poruka koju donosi tekst. Pri prevođenju je bitno da se zadrži suština poruke koju nosi pjesma, ali prijevod ne može biti doslovan jer riječi svojim akcentom i brojem slogova moraju odgovarati melodiji. Evo mog prijevoda Bob Dylanove pjesme „Blowing in the Wind“ i kako pjesma zvuči u interpretaciji autora.

ODGOVORI VJETROM NOŠENI

Koliki put čovjek još mora proć' da jednom postane svoj?
Kol'ko bijeli golub još mora letjeti da jednom pronađe svoj MIR?
Koliko granate još će letjeti dok jednom prestane i to?

Odgovori lete, prijatelju moj, odgovori vjetrom nošeni.

Koliko planine još će stajati dok jednom dođu do mora?
Koliko će neki još ljudi vladati dok dođe sloboda za sve?
Koliko će ljudi još pogled skrivati praveći se da to ne vide?

Odgovori lete, prijatelju moj, odgovori vjetrom nošeni.

Koliko to čovjek mora gledati da vidi nebeski svod?
Koliko to uho mora imati da čuje svu ljudsku bol?
Koliko još ljudi mora umrijeti da jednom prestane RAT?

Odgovori lete, prijatelju moj, odgovori vjetrom nošeni.

<https://youtu.be/V8WauoBLhTE>

ODGOVORI VJETROM NOŠENI

Na našim mirovnim susretima u Mohaču devedesetih godina Dylanova pjesma „Blowing in The Wind“ je bila gotovo naša himna. Ja sam tada držao radionice nenasilne komunikacije, rješavanja sukoba i govora nenasilja s nastavnicima koji su bili prognanici s okupiranog područja istočne Slavonije i Baranje, s nastavnicima koji su dolazili s okupiranih dijelova i nastavnicima mirovnim aktivistima s Srbije s područja Vojvodine. Sve se događalo u organizaciji mirovnih aktivista iz Nizozemske i Švicarske u okviru projekta „Peace Bridge“. Obično bi uvijek bili prisutni i poneki nastavnici iz Nizozemske, Švicarske, Njemačke i nekih drugih zemalja kao naravno i domaćini iz Mađarske. Prvo bismo naučili refren i pjevali smo ga i na engleskom i na hrvatskom, a ostale riječi bile su moj prijevod ove pjesme. Iako sam ja znao i englesku verziju pa bi ponekad i nju izvodili uz pratnju moje gitare. Kako je to izgledalo za ilustraciju sam ovih dana snimio tu pjesmu i evo je u prilogu.

<https://www.facebook.com/100011043646170/videos/179062171825338/>

KUDA IDE CVIJEĆE

Jedna od lijepih, a tako tužnih, antiratnih pjesama je pjesma Pete Seegera koju sam preveo kao „Kuda ide cvijeće“. Pjesma govori o tragičnoj činjenici da neke grozne stvari prihvaćamo kao normalne i uobičajene. Uobičajeno je da djevojke beru cvijeće i da se udaju za momke koji onda odlaze u vojnike i završavaju na grobljima koja opet kitimo cvijećem. Tragedija društava u kojima živimo je što zbog suludog ratovanja mnogi mladi životi i mnoge ljubavi tek započetog života završavaju na grobljima i sve to prihvaćamo kao normalno u uobičajeno. Evo mog prijevoda i aranžmana za glas i instrumentalni sastav koji čine dvije blok flaute, metalofon, ksilofon, gitara, čelo i bas. Sve je rađeno i izvedeno na programu NWC.

Kuda ide cvijeće sve ovo vrijeme
Kuda ide cvijeće dugo dugo već
Kuda ide cvijeće?
Beru ga djevojke kao i obično.

Kuda idu djevojke sve ovo vrijeme
Kuda idu djevojke dugo dugo već
Kuda idu djevojke?
Idu za momke kao i obično.

Kuda idu momci sve ovo vrijeme
Kuda idu momci dugo dugo već
Kuda idu momci?
Idu u vojnike kao i obično.

Kud idu vojnici sve ovo vrijeme
Kud idu vojnici dugo dugo već
Kud idu vojnici?
Idu na groblja kao i obično.

Kuda idu groblja sve ovo vrijeme
Kuda idu groblja dugo dugo već
Kuda idu groblja?
Idu u cvijeće kao i obično.

Kuda ide cvijeće sve ovo vrijeme
Kuda ide cvijeće dugo dugo već
Kuda ide cvijeće?
Beru ga djevojke kao i obično.

Pete Seeger
KUDA IDE CVIJEĆE

<https://www.facebook.com/100011043646170/videos/241664975388097/>

WHERE HAVE ALL THE FLOWERS GONE

Ova antiratna pjesma Pete Seegera „Kuda ide cvijeće“ često se izvodi u originalu, a ja sam ovdje izabrao jednu od najljepših interpretacija trija Kingston.

<https://youtu.be/bI3QVsW30j0?t=1>

UNIVERZALNI VOJNIK

Pjesma Buffy Sainte-Marie UNIVERZALNI VOJNIK govori o nečemu što zaboravljamo, a to je da su ratu potrebni vojnici i dok imamo vojsku i vojnike bit će i ratova jer oni postoje upravo zbog rata i ubijanja ljudi. I tako je u ljudskoj povijesti već tisućama godina. To postojanje vojske pravda se borbom za državu, za demokraciju i neke druge ideale, govorilo se da se tako ratom borimo za mir. U svojim religijama zagovaramo da se ne smije ubijati ljude, a stalno eto to činimo. Dok imamo vojnike dotle će biti i ratova. Evo mog prijevoda i moje interpretacije ove zanimljive antiratne pjesme.

On je metar i sedamdeset, on je metar šezdeset i pet.
On se bori i puškom i strijelom.
On je u tridesetprvoj, njemu je dvadeset i peta.
On je vojnike već tisuću ljeta.

On je katolik i hindus, on je ateist,
On je budist, i baptist i Kinez.
On zna "Ne ubij!" al stalno čini to.
Da zaustavi oko sebe zlo.

On se bori za Kanadu, on se bori za Japan.
On se bori za SAD,
On se bori za Rusiju, on se bori za Kitaj.
I misli tako ratu doć' će kraj.

On se bori za demokraciju, on se bori za ideale.
On samo želi mir za sve.
On odlučuje tko da živi, a tko više ne.
On ne čita na zidu grafite.

Kako bi Hitler bez njega stvarao Dachau?
Bez njega bi i Cezar ost'o sam.
On svoje tijelo daje k'o oružje za rat.
Ubijanje bi bez njega moglo stat.

On je univerzalni vojnik, on je realno zlo.
On dolazi iz daleka svaki dan
On dolazi opet, a to smo TI i JA.
To nije način da ratu dođe kraj.

<https://www.facebook.com/100011043646170/videos/295707546279785/>

UKIDANJE VOJSKE

Govoriti o ukidanju vojske u vrijeme dok u Europi bjesni rat pomalo je nelogično, ali možda upravo zbog ovih ratnih strahota koje vidimo svakog dana treba govoriti i o tome. Naime rat se ne može voditi bez vojnika jer vojnici su tu da ubijaju druge ljude. Ako se ljudi jednom dogovore da će stvarno poštivati „Deklaraciju o osnovnim ljudskim pravima“ po kojoj svatko ima pravo na život, slobodu i osobnu sigurnost onda više nisu potrebni ljudi specijalizirani za ubijanje drugih ljudi i ugrožavanje njihove slobode i sigurnosti. Danas već postoje 22 zemlje koje nemaju vojsku. Da napomenemo samo neke: Costa Rica, Panama, Grenada, Dominikanska republika, Lihtenštajn, Island, Haiti, Monako. Zanimljivo je da sve zemlje koje su ukinule vojsku više nisu imale ratove niti ih je netko napao i okupirao pa čak i u nestabilnom području gdje se

<https://youtu.be/krrnNnsheco>

nalaze Costa Rica i Panama. Većina europskih zemalja je ukinula obavezno služenje vojnog roka, a i one koje ga imaju pružaju mogućnost umjesto vojnog služenje civilnog roka kao i poštivanje priziva savjesti. Sve zemlje i dalje imaju policiju kao organe represije, ali i policija ne smije ubijati ljude iako može koristiti oružje u samoobrani pri čemu se pazi da eventualno ranjavanje ne bude smrtonosno. Ukidanje vojske u budućnosti je svakako realna opcija ako suvremena društva uopće žele imati budućnost. Ogromna sredstva koja danas ljudi izdvajaju za vlastito ubijanje mogla bi se koristiti za stvaranje normalnih uvjeta života posebno u nerazvijenim dijelovima svijeta i očuvanje prirode. Nadamo se da Arsenova pjesma „Kad bi svi ljudi na svijetu, kao sva djeca na svijetu, poželjeli mir“ neće još dugo čekati na svoje ostvarenje.